

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Art. [II.] De Irreligiositate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

si Chirographum dæmoni dederint, non
necesse est illud ab eo extorqueri; nam
ad ejus destructionem sufficit pœnitentia.

ARTICULUS II.

De Irreligiositate.

Irreligiositas est peccatum, quo Deus in
se, vel in rebus, aut personis sacris in-
honoratur. Quintuplex est species, scili-
cet, blasphemia, tentatio Dei, sacrilegium,
simonia, & perjurium, de quo jam egi.

*Q. 1. Quid est Blasphemia, & quatuor-
plex?*

Resp. 1. Blasphemia est locutio contu-
meliosa in Deum: triplex est specie diver-
sa, nempe Hæreticalis, Imprecativa, & me-
rè Dehonestativa. Hæreticalis est ea, quæ
hæresim continet, & sic duplicem habet
malitiam mortalem, nempe contra fidem,
& Religionem: fit vel attribuendo Deo
id, quod ei non convenit: ut si dicatur ty-
rannus, crudelis, injustus, &c. Item ô mi-
serum Deum; vel de eo negando, quod ei
convenit: ut si dicatur non esse omnipo-
tens, bonus, misericors, non curare nostra,
non prospicere rebus humanis, non omnia
esse bene ordinata, dæmonem esse Deo
me-

meliolem, fideliolem, &c. Vel tribuendo creaturam, quod Dei proprium est: ut si dicatur dæmon aliquid creasse, vel mundum regere, &c.

Hinc Hæreticalis est hæc Blasphemia, *denego Deum, Christum*; quia denegatur Deo existencia aut Dominium; & ista, *denego Evangelia*; quia denegatur Deo veritas infallibilis. Item si dicas *denego Deum, si hoc ita non est*: quia negare Deum etiam sub conditione cuiusvis objecti, est negare, quod Deo proprium est, scilicet existentiam à quolibet objecto creato independentem. Si tamen non crederetur error per blasphemiam expressus, tunc non committeretur hæresis, sed grave peccatum contra Confessionem externam Fidei, & aliud contra honorem Dei. Imprecativa est ea, qua quis Deo malum imprecatur, ut si dicas: *utinam Deus non esset, non haberet potentiam, sit maledictus, pereat Deus, &c.* Hæc odium Dei continet.

Merè dehonestativa est ea, qua per modum contumeliæ, & contemptûs enuntiatum aliquid Deo conveniens, ut illud Juliani, *vicisti Galilæe*: aut indignanter, irreverenter, irrisoriè, exprobrativè, contumeliosè nominatur Christi mors, caput, vel Sacramenta, Mysteria, ut cum ex ita profertur contumeliosè mors Dei: nam ista tunc dicuntur de Deo tanquam contem-

tem-

temptibilia, & vituperabilia, & in his magnus Dei contemptus apprehenditur, unde graviter prohibentur cap. *Siquis* 2. 2. q. 1.

Revocantur ad blasphemiam alia signa contra Deum, licet verba non adsint, ut in Cælum spueri, infrendere dentibus, &c. Item blasphemiam sunt vituperia, & verba contumeliosa tum contra res sacras, cum ad Deum eorum auctorem redundent: tum contra Sanctos, quia (ut ait S. Thom. q. 13. a. 1.) Sicut Deus in Sanctis suis laudatur, in quantum laudantur opera, quæ Deus in Sanctis efficit: ita & blasphemiam, quæ fit in Sanctos, redundat in Deum, qui in iis elucet: & ad hoc sufficit virtualis habitudo ad Deum. Quare cap. 2. *de Maledic.* graviter punitur, *si quis contra Deum, vel aliquem Sanctorum suorum, & maxime B. Virginem, linguam in blasphemiam publicè relaxare presumpserit.*

Imò blasphemiam est, maledicere creaturis irrationabilibus, quatenus sunt creaturæ Dei, vel ejus instrumenta, ut tempestatum; nam iis maledicere sub ea ratione est maledicere Creatori. S. Thom. q. 76. a. 2. blasphemiam tamen immediatè in Deum prolata gravior est, quàm in Sanctos; nam gravius est Deum in seipso contumeliâ afficere quàm repræsentatum in Sanctis, & in his, quàm in aliis creaturis.

Rursus blasphemiam, sicut laus Dei, cui
directè

directè opponitur, alia est cordis, seu merè interna: alia oris seu merè externa, quæ verbis, vel aliis signis externis exprimitur. Ita S. Thom. q. 14. a. 1.

Q. 2. *Quale peccatum est blasphemia?*

Resp. Omnis blasphemia est per se peccatum mortale, nec admittit levitatem materiæ; quia quælibet Dei contumelia, vel maledictio est gravis injuria, & contemtus Dei, cum per eam infinita Dei majestas positivè deprimatur, & dedecoretur. *Nihil horribilius blasphemiâ, qua ponit in exelsum os suum.* ait S. Hieron. l. 7. in Isa. c. 18. hinc illud Ps. 36. *maledicentes ei disperibunt.* Et in lege veteri morte puniebatur Levit. 24. *qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur.*

Not. 1. Ad mortalem blasphemiam non requiritur intentio expressa, ac formalis Deum inhonorandi: sed virtualis, & interpretativa sufficit, nempe cum quis liberè profert ea, quæ ex propria significatione, vel communi apprehensione, & ex modo proferendi, aliisve circumstantiis Dei inhonationem continent. licet id fiat sine ullo pravo in Deum affectu, sed ex joco, vel ad iram, aut indignationem exprimentam; quia hæc per se tendit in gravem Dei inhonationem: & reipsa gravis est irreverentia, & inhonoratio Dei assumere
ver-

verba, ei contumeliosa, ad jocum, vel iram exprimendam: gravior tamen injuria esset, si hoc fieret ex directa intentione Deum inhonorandi, vel ex animo in Deum irato: & tunc saepe conjungitur cum odio saltem abominationis in Deum.

Not. 2. Blasphemia Hæreticalis, & imprecativa debent declarari ut plura peccata specie diversa; nam prior præter irreligiositatem, seu contumeliam Dei, continet malitiam hæresis, si adsit assensus internus, vel si desit, negationis externæ Fidei contra præceptum confitendi fidem. Posterior verò malitiam odii Dei contra charitatem Dei. Item blasphemix prolatae contra Sanctos differunt specie ab iis, quæ proferuntur contra solum Deum; nam irreverentia, quæ fit contra aliquem Sanctum, semper habet duplicem malitiam: unam contra duliam, quæ inclinatur ad colendum Sanctos propter eorum excellentiam supernaturalem creatam; & alteram contra virtutem Religionis, quæ præcipit cultum Dei propter excellentiam increatam Dei; ex illa enim irreverentia in Sanctos redundat irreverentia in ipsum Deum, propter peculiarem conjunctionem, quam habet cum Sanctis. Et licet non intendatur irreverentia Dei, sufficit tamen indirecta volitio ad contrahendam malitiam. Imò blasphemix contra B. V. differunt specie ab iis, quæ proferuntur contra alios
San-

Sanctos, cùm hyperdulia, qua colitur Dei Mater, specie differat à dulia, qua coluntur alii Sancti, propter diversitatem maximam excellentiæ, in qua fundatur cultus Dei paræ. Blasphemiæ verò in alios Sanctos omnes pertinent ad eandem speciem, cùm sint omnes contra duliã. *Ita de Lugo.*

Not. 3. Qui habet consuetudinem blasphemias proferendi, vel sibi, aut aliis dæmonem, aut grave malum imprecandi, tenetur sub mortali efficaciter proponere, & seriò conari eam evellere. Alioqui toties peccat, quoties ad eam advertens id omittit; quia vult saltem interpretativè permanere in morali periculo peccandi, cùm pravus habitus ad similes actus vehementer pertrahat, & pariat necessitatem moralem peccandi. Et quandiu eam consuetudinem non retractat, nec curat emendare, imputantur ei ad culpam mortalem blasphemix omnes, quas ex ira aliqua, aut alio passionis motu, etsi sine advertentia ad verborum sensum profert. *Ita Tolet. de Lugo, Sanchez, & alii multi.* quia sunt sufficienter voluntariæ, ac liberæ in causa non retractata, & quam emendare non curat. Quòd si contritione elicita quis interim, dum diligenter curat illum habitum extirpare, subinde labitur ex inadvertentia, & non ex negligentia, excusatur à culpa: quia blasphemix illæ, impetu naturali effusa,

fusa,

fusæ, non sunt voluntariæ nec in se, nec in sua causa, cum consuetudo, uti supponitur, efficaciter retractata sit, & eam, quantum potest, emendare conetur. *Quicumque verò blasphemantem audierint, eum verbis acriter objurgare teneatur, si citra periculum suum id fieri posse contingat, eundemque deferre, vel notificare apud judicem Ecclesiasticum, seu Sæcularem intra triduum debeant.* ait Leo X. in Conc. Later. s. Sess. 9.

Not. 4. Appellatio nominis Dei, vel Jesu, vel Sanctorum, per modum loquendi, non tamen contumeliæ, ut *O Jesu! Deus bone!* &c. Licet non sit blasphemia, est tamen vana usurpatio nominis Dei, & culpa venialis contra Religionem. Nam Sanctum, & terribile nomen Domini usurpare sine reverentia, ac pietate, sed tanquam modum loquendi, est habere illud tanquam aliquid profanum, ideòque est irreverentia. Unde prohibetur Eccli. 23. *Nominatio Dei non sit assidua in ore tuo, & nominibus Sanctorum non admiscearis: quoniam non eris immunis ab eis.* id est à peccato irreverentiæ contra eos.

Not. 5. Assidua nominatio dæmonis, licet sine imprecatione, sed per modum loquendi, cum Christianum non deceat, omnino vitanda est; & ratione scandali potest esse grave peccatum, ut notat *Layman.*

Q. 3. *Quid est tentatio Dei, & quale peccatum?*

Resp. Tentatio Dei est dictum, vel factum, vel omissio ad capiendum experimentum divinæ alicujus perfectionis, ut potentiæ, bonitatis, &c. vel voluntatis, per effectum extraordinarium à Deo temerè expectatum. Deus autem tentatur dupliciter. 1. Expressè, cum ex directa intentione experimenti sumendi de aliqua Dei perfectione, aliquid fit, vel omittitur: ut si petatur miraculum, ut innotescat Dei potentia, vel ejus in aliqua re voluntas, omis- sis aliis mediis, vel si quis in puteum saliat ad explorandam Dei in se providentiam. 2. Implicitè, & interpretativè, quando etsi non intendatur tale experimentum. id tamen fit, vel omittitur, quod ad nihil aliud videtur ordinabile, nisi ad explorandam aliquam Dei perfectionem, vel voluntatem: ut si quis nolit uti mediis ordinariis, vel à Deo institutis, ad aliquid, quod optat, sperans id à Deo solo, v. g. sanitatem sine remediis, conservationem vitæ sine cibo, & potu; vel si quis velit docere, aut concionari sine ullo studio, &c. Huc etiam pertinent eæ probationes justitiæ, vel innocentia, quæ fiunt per ferrum candens, vel aquam, aut per duellum, aut aliter, & dam- nantur cap. *Mennam* 2. q. 1. & cap. ult.

Tom. 1.

Ss

de

de Purgat. Vulg. Si tamen ista fierent ex intentione experiendi, an Deus innocentiam hoc etiam modo tueatur, essent tentatio Dei expressa.

Resp. II. Omnis tentatio Dei prohibetur Deut 6. & Matth. 4. *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Estque per se peccatum mortale, sive fiat expressè, ac directè; nam velle expressè aliquam Dei perfectionem explorare, est magnus Dei contemptus, & gravis irreverentia: sive fiat indirectè, & tacitè; nam gravis est in Deum irreverentia, quod vilis creatura negligat, ac respuat ordinaria divinæ providentiæ media, velitque saltem interpretativè, ut Deus ad nutum illius sine necessitate leges suæ providentiæ immutet. Item mortale est ex sola curiositate petere miraculum; nam est agere cum Deo tanquam cum ludione, ac curiositatum fautore, & velle, ut sua omnipotentia aliquid mirabile ad hunc vanum finem efficiat, quod summam Dei sapientiam, ac majestatem valde dedecet.

Tentatio Dei quandoque adjunctam habet infidelitatem, ut si quis dubitans de aliqua Dei perfectione, vel providentia, eam miraculo experiri cupiat. Quandoque est etiam contra charitatem propriam, ut si conjuncta sit cum periculo vitæ, aut gravis læsionis. Licet tamen petere à Deo miraculum ad bonum finem, vel ex speciali ejus
in.

inspiratione, vel si necessitas justa, aut pia utilitas adsit, quando omnia media ordinaria non sufficiunt, modo id petatur cum humilitate, & res tota divinæ voluntati committatur: nam tunc nulla est irreverentia in Deum.

Q. 4. *Quid est Sacrilegium, & quod-
tuplex?*

Resp. I. Sacrilegium est violatio, seu indigna tractatio rei Sacræ, hoc est, rei Deo dicatæ, sive ad Dei cultum specialiter destinatæ. Violatur autem res Sacra, cum aliquid fit, quod peculiariter sanctitati illius, vel reverentiæ illi debitæ, seu Deo in illa debitæ repugnat: sive violatio rei Sacræ est quælibet irreverentia in illam.

Resp. II. Cum triplicis generis sit res Sacra, scilicet Persona, Locus, & Res aliæ, idcirco tres sunt sacrilegii species, Personale, Locale, & Reale.

1. Sacrilegium Personale est, quo indignè tractatur Persona Sacra, ut Clericus, vel Religiosus. Quod fit quatuor modis, primò eos injustè percutiendo, aut quamlibet aliam actionem violentam, ac contumeliosam in eos injustè exercendo, contra privilegium Canonis: *si quis suadente.* 2. Eos subjiciendo Tribunali Sæculari contra privilegium fori. 3. Imponendo eis tributa, vel onera publica sine legitima aucto-

ritate contra immunitatem Ecclesiasticam; nam hæc privilegia eis, concessa sunt intuitu Religionis. 4. Omne peccatum contra castitatem à Religiosis, vel Clericis Sacro Ordine insignitis commissum, est sacrilegium; quia per votum corpus suum, & animam specialiter Deo consecrârunt quoad fugam omnis actûs venerei. Hoc etiam incurrunt alii, qui cum ipsis peccant, cum ei cooperentur. Item cujuslibet voti violatio est sacrilegium; nam eo ipso, quod res per votum Deo dicata est, jam est jure divino ad Dei cultum destinata idèoque *Sacra. Cajet. Azor, Bonac. Lessius, & alii.*

Secundò Locale est violatio loci Sacri, ut Templi, & Cæmeterii. Qualis est omnis actio irreverentiam loci includens, aut specialem habens cum sanctitate loci vel cultu divino repugnantiam, sive ex natura sua, sive ex prohibitione Ecclesiæ, videlicet.

1. Effraçtio, spoliatio, incensio Ecclesiæ, everasio altaris cap. 22. *de sent. excom.*
2. homicidium, effusio illicita sanguinis, aut seminis humani, sepultura excommunicati non tolerati, aut non Baptizati; nam his polluitur locus sacer. 3. Usus profanus Ecclesiæ tanquam vulgaris loci, ut si in ea fiant negotiationes, exercitium judiciorum Sæcularium, seditio, conclamatio, vana, & profana colloquia, confabulationes

nes quælibet tempore divini officii, vel quævis alia, quæ cultum divinum turbare, aut impedire possunt, aut oculos divinæ Majestatis offendere, cap. *decer de immun. in 6.* ex Conc. Gener. Lugdun. 11. à quo hæc omnia prohibentur. 4. Extractio violenta rei è loco Sacro, ubi Lex asyli viget. 5. Furtum sive rei Sacræ, sive rei profanæ in loco Sacro, quamvis ibi non depositæ, ut crumenæ occulta abscissio, ex cap. *Quisquis 17. q. 4.* ubi Joan. 8. ait, *Sacrilegium committitur auferendo Sacrum de Sacro, vel non Sacrum de Sacro, sive Sacrum de non Sacro.* Ubi autem Lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, sed generaliter & indistinctè accipiendum est, quod Lex generaliter dicit. Et ad reverentiam Ecclesiæ pertinet, ut res omnes, in ea positæ, à furtis & injuriis sint liberæ. Ita *Suarez, Layman, Reginal. Filliucius asserens, esse communem.* 6. Convivia, cap. 4. Dist. 42.

Tertio Sacrilegium Reale est indigna tractatio rei Sacræ, distinctæ à persona, & loco. Res autem illæ dicuntur Sacræ, quæ vel sanctitatem producant, ut Sacramenta: vel quæ Sacra significant, ut verba scripturæ: vel quæ Sacra repræsentant, ut Imagines Christi, & Sanctorum, item Cæremoniarum Sacræ: vel quæ sunt particulæ, aut res Sanctorum, ut Reliquiæ: vel quæ ad cultum Dei, & ejus Ministrorum sustentatio.

tationem, usque pios sunt consecrata, seu destinata, ut Vasa Sacra, Ornamenta, item bona temporalia Ecclesiæ. cap. 4. *Et sequent.* 17 q. 4. & cap. *nulli.* 12. q. 2. Et ex Conc. Gener. Later. 2. Can. 10. & aliis.

Porro etiam sola omissione committitur sacrilegium, ut si Chrisma vel SS. Eucharistia non satis custodiatur clavibus adhibitis, vel si Vasa Sacra, Corporalia, Pallæ, vestimenta, altaria, & similia non sint satis munda, aut decora, ex cap. 1. & 2. *de Custod. Euchar.* vel permittantur species corrumpi in pixide, &c.

Cum autem in iis rebus diversæ sint habitudines ad sanctitatem, seu diversa sit ratio sanctitatis, ideo diversas constituunt species rerum Sacrarum, & sic earum violationes sunt sacrilegia diversæ speciei. Lessius & alii addunt tempus Deo dicatum, nempe dies Dominicos, ac Festos, eò quòd sint mensura actionum Sacrarum, & ad illas destinati: quamvis alii dicant violationem Festi non esse sacrilegium, sed quamdam Irreligiositatem.

Hinc sacrilegium reale est indigna administratio, vel susceptio Sacramentorum, profanatio Reliquiarum, Imaginum, Vasorum Sacrorum, ut si quis utatur Calice ad potandum, Ornamenta Sacra ad usus profanos adhibeat; abusus verborum Scripturæ non solum ad errores confirmandos,
sed

sed etiam ad res profanas: unde Conc. Trid. Sess. 4. Verbi Dei violatores appellat, jubetque puniri eos, qui Verba & sententias S. Scripturæ ad profana quæque convertunt, & torquent ad scurrilia, fabulosa, vana adulationes, detractiones, &c. Item invasio bonorum sive mobilium sive immobilium, & jurium Ecclesiæ, suppressio piorum Legatorum, defraudatio decimarum, &c. Nam hæc ad Dei cultum data sunt.

Q. 5. Quale peccatum est Sacrilegium?

Resp. Est peccatum mortale ex genere suo, quia per illud Deus in rebus sacris inhonoratur; irreverentia enim rei Sacræ illata redundat in ipsum Deum, ad quem relationem habet, & ad cuius cultum destinata est. Deinde ratio ipsa dicitur, Sancta sanctè, & reverenter tractanda esse. Est autem tantò gravius crimen, cæteris paribus, quantò res, quæ violatur, est sanctior, & sacratior. Potest tamen esse veniale ob levitatem materiæ, ut si unus assis in Ecclesia surripiatur.

Porro cum sacrilegium novam speciem peccati constituat ratione specialis deformitatis oppositæ Religioni, debet semper exprimi in Confessione. Hinc circumstantia personæ sacræ in luxuria, loci sacri in furto, &c. declaranda est; nam utrum-

que continet duplicem malitiam specie di-
versam: unam contra Religionem, alteram
contra castitatem, vel justitiam. Imò quia
omnia sacrilegia non sunt ejusdem speciei
infimæ, nec gravitatis, debet quoque ex-
primi, in qua re fuerint commissa.

*Q. 6. An omne peccatum, in loco sacro
commissum, contrahit speciem Sa-
crilegii?*

Resp. I. Certum est contrahere, si sit
specialiter ab Ecclesia prohibitum in loco
sacro, quales sunt actus supradicti; quia
quod prohibetur fieri in loco sacro, pro-
hibetur intuitu, & ex motivo Religionis.
Unde tunc actus vetitus opponitur specia-
liter virtuti Religionis.

Resp. II. Omne peccatum, saltem ex-
ternum, in Ecclesia commissum, contrahit
inde malitiam sacrilegii; quia tale pecca-
tum repugnat sanctitati loci, Deo conse-
crati, & propriæ ejus institutioni, quæ est,
ut Deus in eo piè colatur. Nam est per
se, & ex natura rei indecentia, ac irreveren-
tia, ut locus orationi, & cultui divino di-
catus convertatur in locum peccandi, &
offendendi Deum. Enimverò si actus pro-
fanus alibi licitus, ut venditio Columba-
rum ad usum Templi violat Sanctitatem
loci, & ideo Matth. 21. prohibetur à Chri-
sto, qui eiciebat omnes vendentes, & emen-
tes

res in Templo, quia Templum est *Domus orationis*, hoc est, solis actionibus piis destinatum. A fortiori actus per se malus factus in loco sacro sacrilegium est. Deinde à Conc. Gener. Lugdun. cap. *decel.* prohibentur in Ecclesia, quæcunque possunt oculos divinæ Majestatis offendere.

Multi verò id negant de actu merè interno; quia, inquit, nullam habet relationem ad locum sacrum, utpotè sensibilem, nec proinde repugnant ejus Sanctitati, ac reverentiæ. Sed hæc ratio non omnes convincet.

ARTICULUS III.

De Simonia.

Q. 1. *Quid est Simonia?*

Resp. Definitur studiosa voluntas emendi, vel vendendi pretio temporali aliquid spirituale, vel spirituali annexum. Sic dicta est à Simone mago, quòd ille primus in nova lege hoc crimen admisit volendo emere dona Spiritùs Sancti.

Dicitur 1. *Studiosa voluntas*, id est, voluntas deliberata, ac libera.

2. *Emendi, vel vendendi*, hoc est, commutandi pretio temporali, sive non gratis dandi, aut accipiendi, sed interventu pretii

Ss 5

tem-